

Số liệu thống kê:

SỐ LIỆU CHÍNH XÁC HƠN SẼ CHO KẾT QUẢ TỐT HƠN

“Cho dù chúng ta có muốn điều chỉnh mức độ thâm hụt tài khoá, tăng chi tiêu xã hội, theo đuổi các con số kinh tế vĩ mô của các nước trong khu vực hay đánh giá tiến bộ đạt được trong Mục tiêu Phát triển Thiên niên kỷ, vấn đề cốt lõi của những nỗ lực này nằm ở số liệu chính xác, kịp thời và hữu hiệu. Có được những chính sách phù hợp đòi hỏi phải có sự quản lý nguồn lực tốt dựa trên số liệu thống kê chính xác.”

- Trevor Manuel, Bộ trưởng Tài chính
Nam Phi, 2004

1. Tại sao số liệu thống kê chính xác lại quan trọng đối với các kết quả phát triển?

Số liệu thống kê đáng tin cậy, được thu thập theo các chuẩn mực qui định và thực tiễn tốt là vô cùng thiết yếu đối với quản lý kết quả phát triển. Không thể đánh giá tiến bộ hay xây dựng chính sách và chương trình giảm nghèo hiệu quả nếu không có số liệu thống kê. Số liệu thống kê đánh giá tình trạng phát triển của một quốc gia và giúp định ra ưu tiên cho các hoạt động trong tương lai. Nó cũng đánh giá hiệu quả của chính sách và hoạt động hỗ trợ phát triển của các nhà tài trợ. Tuy số liệu thống kê tốt không thể thay thế cho việc ra quyết định chính trị nhưng nó là đầu vào trọng yếu

của quá trình đó.

Số liệu thống kê chính thức thường là những hàng hoá công, đặc biệt những dữ liệu cần thiết cho việc quản lý và đánh giá nền kinh tế của một quốc gia, quản lý việc cung cấp dịch vụ của chính phủ và giám sát động của các sự kiện bên ngoài. Chúng được hệ thống thống kê quốc gia thu thập, biên soạn và phổ biến với nguồn kinh phí do chính phủ cấp. Tất cả các nước, cho dù chính phủ nước đó là như thế nào, đều cần năng lực để thực hiện khảo sát và tổng điều tra thống kê, chỉnh lý số liệu từ các nguồn khác nhau, xây dựng chỉ số cũng như số liệu thống kê khác phục vụ cho việc ra quyết định. Ở các nước đang phát triển, nhu cầu số liệu là đặc biệt trầm trọng, tuy nhiên nhiều nước lại thấy khó khăn trong việc xây dựng và duy trì một hệ thống thống kê quốc gia hiệu quả. Đó là lý do tại sao, tại Hội nghị bàn tròn quốc tế lần thứ hai, tổ chức ở Marrakech, Maroc hồi tháng 2/2004, cộng đồng quốc tế đã xác định việc xây dựng kế hoạch hành động đối với số liệu thống kê là thành tố cốt lõi của khung kết quả và đã kêu gọi huy động nguồn lực đầu tư cũng như xây dựng năng lực.

Kế hoạch Hành động Số liệu thống kê Marrakech (MAPS) đã chứng tỏ là một tác nhân quan trọng trong việc nâng cao tính sẵn có của số liệu thống kê trong ngắn hạn và xây dựng năng lực

thể chế nhằm cải thiện thống kê trong tương lai. Sáu hành động trong Kế hoạch này (xem Hộp 1) đã được cộng đồng phát triển quốc tế, các nước đang phát triển và các nhà thống kê thừa nhận rộng rãi. MAPS cũng còn tỏ ra là một khung tăng cường phối kết hợp hiệu quả giữa các tổ chức, cả đối với việc xây dựng năng lực ở cấp quốc gia lẫn hành động của cộng đồng quốc tế trong việc nâng cao tính sẵn có của dữ liệu, đặc biệt đối với đối với các chỉ số của Mục tiêu Phát triển thiên niên kỷ. Báo cáo này xem xét những tiến bộ đã đạt được kể từ Hội nghị bàn tròn lần 2, xác định những thành công mà chúng ta có thể phát huy cũng như những cơ hội nhân rộng hành động này trong vài năm tới.

2. Tiến bộ trong thực hiện các hành động đề ra trong MAPS

2.1 Chiến lược quốc

gia Phát triển Số liệu thống kê

MAPS thừa nhận rằng, bất kỳ nỗ lực nào nhằm cải thiện chất lượng số liệu và tính sẵn có của chỉ số không những phải tập trung vào mỗi chỉ số mà còn vào các tổ chức thu thập số liệu thô, nguồn lực mà họ có và cách thức hoạt động của họ. Những hoạt động trong ngắn hạn nhằm nâng cao tính sẵn có của dữ liệu như khai thác số liệu cũ hay tiến hành khảo sát mới là quan trọng, tuy nhiên những công việc này không thể đảm bảo chất lượng dài hạn trong tương lai. Để có được điều đó, hệ thống thống kê quốc gia phải cải cách, phải

trở nên có hiệu quả và hiệu lực hơn, nguồn lực phải được tăng cường. Sự thay đổi này không thể quản lý được từ bên ngoài mà nó phải được dựa trên một qui trình do quốc gia tự sở hữu và quản lý. Vì vậy, hoạt động đầu tiên và quan trọng nhất của MAPS là khuyến khích và hỗ trợ các nước xây dựng và sau đó thực hiện các chiến lược quốc gia phục vụ phát triển số liệu thống kê (NSDS).

PARIS21⁽¹⁾ đóng vai trò chủ đạo trong việc xây

dựng nguyên tắc và thực tiễn tốt phục vụ cho xây dựng chiến lược quốc gia phục vụ phát triển số liệu thống kê. Cách tiếp cận, cũng tương tự với cách tiếp cận sử dụng trong Báo cáo Chiến lược Giảm nghèo, được dựa trên qui trình tham vấn rộng rãi bao gồm tất cả các bên có quan tâm đến thống kê quốc gia. Thông qua quá trình này, các nước xây dựng một 'lộ trình' thể hiện tầm nhìn của họ, xác

định các giải pháp chiến lược, sau đó soạn thảo kế hoạch thực hiện trong đó bao gồm kế hoạch Theo dõi và đánh giá.

Chiến lược quốc gia phục vụ phát triển số liệu thống kê đã được triển khai ở tất cả các khu vực. Hơn 100 quốc gia đang phát triển hiện đã bắt tay hoặc chuẩn bị cho chiến lược, nhiều quốc gia đã thực hiện chiến lược. Trong số 100 nước, 56 nước là các nước có thu nhập thấp, đủ tiêu chuẩn được vay ưu đãi từ Hiệp hội Phát triển Quốc tế (IDA). Vào tháng 4/2006, PARIS 21 báo cáo rằng trong số 105 nước có sẵn thông tin, chỉ có 17 nước

Hộp 1. Kế hoạch Hành động Số liệu thống kê Marrakech

1. Nâng cao công tác lập kế hoạch chiến lược phục vụ xây dựng hệ thống thống kê
2. Tăng đầu tư vào hệ thống thống kê
3. Chuẩn bị cho cuộc tổng điều tra 2010
4. Thiết lập mạng lưới quốc tế nhằm phối hợp tốt hơn sự hỗ trợ cho các khảo sát hộ gia đình
5. Thực hiện cải tiến ngay trong các lĩnh vực chủ chốt, đặc biệt Mục tiêu Phát triển Thiên niên kỷ
6. Nâng cao phối kết hợp và giải trình trách nhiệm của hệ thống thống kê quốc tế

(1) Xem www.paris21.org

không có chiến lược hoặc vẫn chưa bắt tay xây dựng chiến lược; và trong số này thì có một số nước có ý định xây dựng chiến lược trong tương lai gần.

Ngày càng có nhiều quốc gia nhận thấy việc xây dựng một Chiến lược quốc gia phục vụ phát triển số liệu thống kê là bước thiết yếu đầu tiên trong việc cải thiện năng lực hệ thống thống kê của mình. Các đối tác phát triển đã áp dụng cách tiếp cận như là một cơ chế quan trọng để phối hợp những hỗ trợ tài chính và kỹ thuật cho thống kê trên cơ sở các ưu tiên đã được nhất trí và xây dựng. Tất cả các quốc gia đang tìm kiếm hỗ trợ tài chính của IDA đều được khuyến khích xây dựng một Chiến lược quốc gia phục vụ phát triển số liệu thống kê cũng như thực hiện từng bước cụ thể nhằm nâng cao năng lực hệ thống thống kê của mình. Ngoài ra, còn có những liên kết chặt chẽ với các sáng kiến khác, đặc biệt là Hệ thống Phổ biến Dữ liệu chung (GDDS) của Quỹ Tiền tệ Quốc tế (IMF).

Kinh nghiệm trong xây dựng và thực hiện Chiến lược quốc gia phục vụ phát triển số liệu thống kê đã đem lại những bài học quan trọng cho việc xây dựng chiến lược hiệu quả (Nội dung Hộp 2). Thách thức hiện nay là các nước phải chuyển từ lập kế hoạch chiến lược sang thực hiện. Điều này đòi hỏi phải tăng cường đáng kể nguồn lực cho thống kê.

2.2 Tăng đầu tư vào hệ thống thống kê

Để có số liệu thống kê chính xác nghĩa là phải

mất tiền. Ở các quốc gia đang phát triển có mức thu nhập thấp, qui mô nền kinh tế nhỏ, thông tin liên lạc khó khăn và hệ thống hành chính không phát triển, chi phí đơn vị cho việc thu thập số liệu có thể rất lớn. Do vậy, nhiều nước trong số đó cần phải có sự hỗ trợ tài chính từ bên ngoài, không chỉ đầu tư vào cơ sở hạ tầng, con người, trang thiết bị, mà còn cho chi phí thường xuyên, ít ra là trong ngắn hạn. Hoạt động thứ ba trong Kế hoạch hành động MAPS nhận ra rằng vấn đề này đòi hỏi các đối tác tài trợ tăng viện trợ tài chính cho thống kê và các nước cũng phải tăng phân bổ ngân sách trong nước cho thống kê.

Có thể đưa ra một số thành công, tuy nhiên có ít nguồn số liệu về nguồn tài chính dành cho thống kê. Theo OECD-DAC Creditor Reporting System (CRS), trong đó cho thấy giá trị cam kết do các nhà tài trợ báo cáo, nguồn vốn cam kết hỗ trợ “xây dựng năng lực cho hệ thống thống kê” đã tăng gấp đôi từ khoảng 50 triệu USD năm 2001 lên 103 triệu USD năm 2004. PARIS21 Light

Reporting Mechanism (LRM), một hệ thống mới được xây dựng nhằm thu thập số liệu giải ngân của các nhà tài trợ cho xây dựng năng lực thống kê cho thấy mức giải ngân tăng từ 65 triệu USD lên 75 triệu trong giai đoạn 2005/06 cho khu vực cận Sahara châu Phi. Cần phải cẩn trọng khi so sánh hai con số này bởi chúng được thu thập từ các nguồn khác nhau và đánh giá những khía cạnh

Hộp 2. Chiến lược quốc gia hiệu quả phục vụ cho Phát triển Số liệu thống kê:

- * Có sự ủng hộ chính trị ở cấp cao
- * Được lồng ghép vào các qui trình chính sách phát triển quốc gia, dựa trên những gì sẵn có
- * Là kết quả của một qui trình có sự tham gia, do quốc gia tự làm chủ và quản lý, dựa trên các chuẩn mực, đề xuất và kinh nghiệm quốc tế
- * Tạo ra cơ sở phát triển bền vững của số liệu thống kê có chất lượng ‘phù hợp với mục đích’
- * Đánh giá thực trạng hệ thống thống kê quốc gia, đề xuất kế hoạch chiến lược và tầm nhìn cho thống kê quốc gia
- * Đặt ra chương trình phát triển thống kê tổng hợp đủ linh hoạt để đối phó với thay đổi nhu cầu nguồn lực

khác nhau: cam kết thường bao gồm các dự án được thực hiện trong thời gian nhiều hơn 1 năm trong khi giải ngân chỉ cho biết mức tiền đã chi ra trong một năm cụ thể. Các hoạt động này là các chương trình quốc gia nhằm phát triển và hỗ trợ Chiến lược quốc gia phục vụ phát triển số liệu thống kê, gồm cả nguồn cho vay của Ngân hàng Thế giới cho phát triển số liệu thống kê thông qua chương trình hỗ trợ xây dựng năng lực thống kê đa quốc gia STATCAP.

Các sáng kiến mới đang được triển khai. Ví dụ, Canada đã tăng hỗ trợ cho PARIS21 và Quỹ tín thác của Ngân hàng Thế giới dành cho Xây dựng Năng lực Thống kê và đang xem xét khả năng kết hợp các cơ quan thống kê với Cơ quan thống kê Canada. Chính phủ Anh, thông qua Bộ Hợp tác Phát triển quốc tế (DFID), đang hỗ trợ giai đoạn 2 của dự án xây dựng năng lực thống kê dựa trên sự tham gia vào Hệ thống Phổ biến Dữ liệu chung ở châu Phi, sự phát triển cũng như sử dụng phần mềm cơ sở dữ liệu của Liên hợp quốc – DevInfo. Ủy ban châu Âu đang viện trợ tài chính cho Tổng điều tra ở Nigeria (khoảng 150 triệu Euro trong 4 năm). Cơ quan Phát triển Scandinavơ cũng đã viện trợ tài chính đáng kể cho xây dựng năng lực thống kê, nhất là cho phát triển thể chế thông qua phối hợp cơ chế giữa Cục thống kê của họ với các cơ quan thống kê của các nước đang phát triển. Health Metrics Network hiện đang hỗ trợ chiến lược quản lý nhằm cải thiện hệ thống thông tin y tế. Danh mục này chắc chắn chưa đầy đủ, song nó cho thấy mức hỗ trợ của cộng đồng tài trợ.

Chiến lược quốc gia phát triển thống kê cũng như các chương trình thực hiện và kế hoạch tài chính gắn cùng với nó cũng đưa ra cơ chế quan trọng trong việc phối hợp nguồn tài chính cho thống kê, gắn kết hỗ trợ tài chính của nhiều nhà tài trợ vào một gói thống nhất. Kenya và Tajikistan là những minh chứng cho thấy những gì có thể làm

được. Ở cả hai quốc gia, các nhà tài trợ bao gồm cả Ngân hàng Thế giới, thông qua STATCAP, đã nhất trí hỗ trợ việc thực hiện Chiến lược quốc gia phục vụ phát triển số liệu thống kê. Hầu hết cam kết hỗ trợ tài chính cho việc thực hiện toàn bộ kế hoạch chứ không phải cho từng dự án riêng lẻ. Cách chuyển hướng từ tài trợ dự án sang tài trợ theo chương trình là một bước phát triển quan trọng, sẽ dẫn tới sử dụng hiệu quả hơn nguồn vốn của nhà tài trợ, giảm gánh nặng quản lý đối với cơ quan thống kê. Công tác chuẩn bị theo cách tiếp cận này cũng đang được triển khai ở nhiều nước khác trong đó có Bangladesh, Sri Lanka, Ấn Độ và Cộng hòa Kyrgyz.

Việc xây dựng Chiến lược quốc gia phục vụ phát triển số liệu thống kê đang được các nhà tài trợ đa phương và song phương hỗ trợ. Quỹ tín thác của Ngân hàng Thế giới dành cho Xây dựng Năng lực Thống kê do nhiều nhà tài trợ đóng góp chỉ cung cấp khoản viện trợ nhỏ cho xây dựng Chiến lược và một số hoạt động xây dựng năng lực ban đầu. Kể từ khi thành lập năm 2000, Quỹ đã cam kết khoảng 19,5 triệu USD cho dự án ở hơn 50 quốc gia và đã tạo ra nguồn đầu tư hơn 43 triệu USD, bao gồm khoản đồng tài trợ và đóng góp từ các nước nhận viện trợ. Ở châu Phi, việc xây dựng Chiến lược do Ngân hàng Phát triển Châu Phi hỗ trợ.

Chuẩn bị cho Tổng điều tra dân số năm 2010

Tổng điều tra dân số là xương sống của hệ thống thống kê quốc gia. Tổng điều tra cho biết qui mô, địa điểm, thành phần dân số, thông tin cơ bản cần thiết cho việc lập kế hoạch các chương trình mới cũng như cung cấp dịch vụ y tế, giáo dục. Tổng điều tra còn cung cấp dữ liệu cơ bản phục vụ theo dõi tiến độ thực thi Mục tiêu Phát triển Thiên niên kỷ; cho phép thực hiện các ước tính hợp lý của toàn bộ quốc gia từ các khảo sát mẫu; cung cấp cơ sở cho việc quyết định về cơ cấu đại diện

chính trị. Tính phức tạp và chi phí của Tổng điều tra, tầm quan trọng về mặt chính trị của nó đã đặt các cuộc Tổng điều tra dân số lên một hàng khác với các điều tra khác do cơ quan thống kê quốc gia tiến hành.

Mặc dù đã có những khuyến nghị của Liên hợp quốc trong *Khuyến nghị đối với Tổng Điều tra Dân số và Nhà ở*, trong đó đưa ra những khuyến nghị về chi phí kiểm soát, những hạn chế tài chính đã ảnh hưởng nghiêm trọng đến cuộc điều tra năm 2000, đặc biệt ở những nước kém phát triển. Nhiều nước đã phải hoãn điều tra lại do thiếu kinh phí; và nếu nguồn lực không được cung cấp đầy đủ và kịp thời, các cuộc tổng điều tra dân số sẽ có một tương lai không chắc chắn. Mục đích của hợp phần này trong Kế hoạch MAPS là nhằm nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của tổng điều tra trước khi tiến hành thu thập dữ liệu ở nhiều nước cũng như đảm bảo rằng mọi nỗ lực được thực hiện là nhằm hạn chế chi phí, nâng cao hiệu quả thu thập số liệu và các quá trình khác.

Công việc nằm trong hợp phần này của Kế hoạch MAPS đang được Bộ phận Thống kê của Liên hợp quốc điều phối thông qua World Program for the 2010 Census (Chương trình Thế giới cho Tổng điều tra 2010). Công việc bao gồm tìm kiếm cách giảm chi phí tiến hành điều tra; cải thiện phương pháp ước lượng dân số qua các cuộc điều tra; giúp các nước tuyên truyền về tầm quan trọng của tiến hành điều tra, đảm bảo kinh phí và lập kế hoạch điều tra; hỗ trợ và hướng dẫn kiến thức chuyên môn. Các nước châu Phi hiện đang gặp gỡ hàng năm để chia sẻ kinh nghiệm và hỗ trợ chuyên môn thông qua chương trình do Ủy ban Kinh tế của UN cho châu Âu và các nước Nam Phi điều phối.

2.3 Hỗ trợ hơn nữa cho khảo sát hộ gia đình

Mạng lưới Khảo sát Hộ gia đình quốc tế (IHSN), thành lập hồi tháng 9/2004, là diễn đàn

cho các cơ quan thực hiện khảo sát, các nhà tài trợ và người sử dụng số liệu gặp gỡ nhau; và nhằm mục đích thúc đẩy sử dụng hiệu quả hơn dữ liệu khảo sát điều tra cho quá trình theo dõi và hoạch định chính sách. Quản lý điều hành được cung cấp bởi một nhóm quản lý bao gồm đại diện của các nhà tài trợ quốc tế lớn cho điều tra khảo sát và được hỗ trợ bởi một Ban thư ký từ Nhóm Dữ liệu Phát triển của Ngân hàng Thế giới. Mục tiêu của Mạng lưới này bao gồm:

- Phối hợp hiệu quả hơn các chương trình khảo sát hộ gia đình trên thế giới.
- Thúc đẩy ban hành và áp dụng các tiêu chuẩn quốc tế và thực tiễn tốt nhất trên thế giới.
- Kết hợp hài hòa các công cụ thu thập số liệu.
- Thúc đẩy sử dụng hiệu quả hơn số liệu điều tra hiện tại, bằng cách thiết lập kho điều tra trung tâm và phát triển công cụ cũng như hướng dẫn nhằm cải thiện việc lưu trữ, phổ biến số liệu điều tra.

Kể từ khi IHSN được thiết lập đã đạt được nhiều tiến bộ đáng kể. Hệ thống này hiện nay được hỗ trợ bởi một chương trình vệ tinh của PARIS21 với sự tài trợ của Ngân hàng Thế giới. Những tiến bộ gần đây bao gồm:

- Xây dựng một công cụ phần mềm hỗ trợ cho hệ thống thông tin cho các Điều tra đã lên kế hoạch (ISPS).
- Bắt đầu công việc với ngân hàng câu hỏi (tập hợp các mẫu câu hỏi điều tra chuẩn với hướng dẫn của điều tra viên, các đề xuất xử lý dữ liệu, các nguyên tắc lập bảng thống kê và phân tích) cho các nước sử dụng với sự giúp đỡ của một chuyên gia thống kê do DFID cử đến giúp đỡ trong thời gian 2 năm.
- Làm việc với Tổ chức Lao động quốc tế (ILO) trong việc thiết kế các công cụ thu thập số liệu cũng như hướng dẫn tiến hành khảo sát di cư lao động.

- Xây dựng Catalog khảo sát Trung tâm. Các thành viên của IHSN đang cung cấp thông tin về các khảo sát trước đây; đến cuối tháng 6/2006, khoảng 2500 khảo sát đã được lưu trữ số liệu.

- Bộ Công cụ quản lý dữ liệu vi mô nhằm hỗ trợ các nước trong việc lưu trữ và phổ biến dữ liệu khảo sát đã được xây dựng và cuốn hướng dẫn cho người sử dụng đã được Trung tâm nghiên cứu Ý kiến Quốc gia NORC, Đại học Chicago). Bộ Công cụ đã được dịch sang tiếng Tây Ban Nha. Nhiều nước cũng đã sử dụng bộ công cụ và nhiều nước khác cũng bày tỏ sự quan tâm.

- Hiện nay, UNICEF cũng đang sử dụng bộ công cụ để lưu trữ tài liệu cho cuộc Khảo sát nhóm các chỉ số năm 2005.

- Một sổ tay về Lưu trữ, phổ biến Số liệu Vi mô sẽ được xuất bản trong năm 2007.

- Một trang web của IHSN sẽ được thiết lập⁽²⁾.

Chương trình Dữ liệu Gia tăng (ADP) đáp ứng các mục tiêu của kế hoạch MAPS trong việc đáp ứng các nhu cầu về số liệu trước mắt cho việc theo dõi, xây dựng mục tiêu cũng như phối hợp các hoạt động trợ giúp quốc tế cho khảo sát hộ gia đình. Mục tiêu của nó là nhằm làm cho các chương trình khảo sát và đầu ra thống kê phù hợp với nhu cầu số liệu ưu tiên của người sử dụng bằng việc tận dụng tốt hơn các số liệu hiện có và khi cần thiết, cung cấp nguồn lực cho hoạt động thu thập số liệu mới.

Ngân hàng Thế giới hiện đang quản lý Chương trình Dữ liệu Gia tăng (ADP), có sự kết hợp với chương trình vệ tinh của PARIS21 và các cơ quan thống kê khác như UN ESCAP. Hoạt động của 7 chương trình này được thực hiện ở cấp quốc gia, sử dụng công cụ của IHSN. Các hoạt động này có thể được chia thành 3 nhóm:

Nhiệm vụ 1:

Thống kê, lưu trữ và phổ biến các số liệu khảo sát hiện có. Công việc này bao gồm việc bảo toàn và lưu trữ phù hợp các dữ liệu khảo sát hiện có để giúp những người sử dụng thông tin thứ cấp có thể tiếp cận một cách dễ dàng, đồng thời thúc đẩy việc sử dụng và phân tích hiệu quả hơn. Trong hầu hết trường hợp, công việc này sẽ bao gồm áp dụng bộ Công cụ quản lý dữ liệu vi mô của IHSN. Đầu ra gồm (a) tập hợp dữ liệu khảo sát được lưu trữ phù hợp với các tiêu chuẩn quốc tế và thực tiễn tốt nhất, người sử dụng dữ liệu thứ cấp có thể tiếp cận cho công việc phân tích và nghiên cứu của mình; (b) thống kê chi tiết các khảo sát với dữ liệu vi mô được cung cấp trực tuyến (thông qua trang web của IHSN; và (c) tăng cường năng lực quản lý và phổ biến dữ liệu vi mô.

Nhiệm vụ 2:

Phân tích dữ liệu khảo sát hiện có và đánh giá chương trình khảo sát trước đây. Đầu ra dự kiến của nhiệm vụ này gồm (a) ước tính và phân tích các con số đã được cập nhật của các chỉ số chính; (b) đánh giá chi tiết về điểm mạnh và điểm yếu của dữ liệu; và (c) đề xuất phương pháp và thực tiễn thu thập dữ liệu.

Nhiệm vụ 3:

Xây dựng chương trình khảo sát và thu thập dữ liệu có chất lượng hơn. Sẽ có hỗ trợ cho việc thiết kế và thực thi các chương trình khảo sát trung hạn cũng như hoạt động thu thập dữ liệu khi cần thiết.

Chương trình ADP sẽ kết hợp với các cơ quan

⁽²⁾ www.surveynetwork.org

cung cấp dữ liệu ở các nước tham gia trong việc cung cấp và phổ biến dữ liệu có liên quan tới việc thiết kế chính sách, theo dõi và đánh giá. Cho đến nay, ADP đang được thực hiện thí điểm ở 8 nước Châu Phi (CH Dân chủ Côngô, Ethiopia, Ghana, Madagascar, Mali, Mozambique, Niger, and Uganda) và một nước Châu Mỹ La tinh (Honduras). Cameroon, Gambia, Kenya và Nigeria cũng đã bày tỏ quan tâm muốn tham gia chương trình. Ngoại trừ Nigie, những hoạt động ban đầu đều tập trung vào việc lưu trữ các dữ liệu hiện có.

2.4 Cải thiện số liệu thống kê cần thiết cho giám sát các mục tiêu phát triển

Mục tiêu phát triển thiên niên kỷ đưa ra các mục đích định lượng, có thời hạn và hầu hết trong các mục tiêu đó cần phải đạt được cho tới năm 2015. MAPS nhận thấy rằng để hướng những nỗ lực này nhằm đạt được các mục tiêu này và các mục tiêu phát triển khác, cần phải có các chỉ số tin cậy hiện nay cũng như trong những thời điểm định kỳ của các năm tới.

Một số sáng kiến đang được thực hiện, bao gồm những hành động ở cấp quốc tế nhằm cải thiện sự phối hợp, chia sẻ dữ liệu và tiếp cận tới dữ liệu ở các quốc gia để giải quyết những sự thiếu hụt về số liệu trước mắt. Những chương trình này bao gồm những công việc giữa các tổ chức thuộc Liên hiệp quốc và các nhóm chuyên gia về các mục tiêu phát triển thiên niên kỷ mà hiện nay bao gồm sự thảo luận về các vấn đề năng lực thống kê. Ban thống kê của Liên hiệp quốc đang quản lý một chương trình nâng cao năng lực thống kê ở Nam Phi. UNICEF và UNDP đã tạo ra phần mềm (MDGsInfor và DevInfo) để giúp cho các nước có thể tiếp cận với số liệu của các chỉ số một cách dễ dàng hơn. UNDP đã đưa ra một chương trình tuyên truyền về các chỉ số phát triển thiên niên kỷ; hiện nay các tài liệu đã được phát hành có thể tiếp cận được qua mạng tại địa chỉ [\[eracy.org\]\(http://eracy.org\). Những công việc cụ thể đang được tiến hành nhằm đưa ra những định hướng và nâng cao mức độ bao trùm và chất lượng số liệu trong các cơ sở dữ liệu quốc tế về giáo dục, phát triển đô thị và vấn đề giới.](http://www.statistical-lit-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Về giáo dục, WB đang phối hợp với Viện thống kê của UNESCO (UIS) để cải thiện số liệu giáo dục. Dự án này tập trung vào việc cải thiện chất lượng số liệu-đặc biệt là sự kịp thời, tính toàn diện và mức độ bao trùm của các chỉ số có thể so sánh trên phạm vi quốc tế - để đảm bảo một bức tranh toàn diện và đầy đủ thông tin về giáo dục của các quốc gia. Dự án này được đi kèm với một chương trình xây dựng năng lực thống kê hoạt động ở các quốc gia để xây dựng năng lực quốc gia bền vững ở cấp độ thể chế, chuyên môn và cá nhân trong việc tạo ra và sử dụng các thông tin thống kê và hoạt động của các tổ chức giáo dục.

Về các chỉ số phát triển đô thị, UN-HABITAT đang nỗ lực củng cố năng lực ở cấp địa phương, cấp quốc gia và quốc tế trong việc thu thập và phân tích các chỉ số đô thị quốc gia và các chỉ số cấp thành phố với mục đích giám sát mục tiêu phát triển thiên niên kỷ và các kết quả phát triển đô thị, bao gồm cả chương trình "Habitat Agenda". Cụ thể là, chương trình này đang giúp cho việc nâng cao năng lực của các cơ quan hành chính cấp thành phố và cấp quốc gia trong việc thu thập, phân tích và phổ cập các chỉ số đô thị và làm việc với các cơ quan thuộc LHQ để đưa ra các định nghĩa hài hoà về các chỉ số liên quan nước và vệ sinh đô thị.

Có một số chương trình đang được thực hiện để cải thiện số liệu về giới. Phòng Thống kê thuộc Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) đang nỗ lực tăng mức độ bao trùm ở các quốc gia của các cơ sở dữ liệu của ILO về cơ cấu việc làm theo giới tính, nâng cao mức tương đương trên phạm vi quốc tế của dữ liệu và việc sử dụng các dữ liệu này. Một chương

trình phối hợp dưới sự chủ trì của UNICEF nhằm hướng tới việc cải thiện năng lực của hệ thống thống kê quốc gia trong các quốc gia độc lập thuộc Khối thịnh vượng chung và các quốc gia Đông Nam Á để tính đến khía cạnh giới trong việc thu thập, báo cáo và phổ biến số liệu. WB cũng có một nhóm số liệu trong Chương trình Hành động liên quan đến giới.

2.5 Cải thiện sự phối hợp và trách nhiệm của hệ thống thống kê quốc tế

Trong những năm gần đây sự cải thiện về mức độ sẵn có và chất lượng của các dữ liệu để giám sát MDGs đã thể hiện tầm quan trọng của sự phối hợp giữa các tổ chức quốc tế và vai trò của phương pháp phối hợp trong việc hỗ trợ công việc của các cơ quan thống kê quốc gia. Nhưng, mặc dù có nhiều tiến bộ nhưng muốn cải thiện thêm nữa cần phải có một hệ thống chịu trách nhiệm để xác định rõ trách nhiệm trong việc đặt ra các tiêu chuẩn, phổ cập thông tin, hỗ trợ chuyên môn và huy động các nguồn lực để hỗ trợ các quốc gia. Trong một số trường hợp, điều này đòi hỏi các cơ quan này hoặc các nhà tài trợ đang hỗ trợ cho các hoạt động của họ, cung cấp thêm nguồn lực vì chức năng thống kê trong chính các cơ quan này.

Sự phối hợp các hoạt động thống kê của LHQ và các cơ quan chuyên môn thuộc LHQ diễn ra trong một số diễn đàn với việc Ủy ban thống kê của LHQ là cơ quan quản lý cao nhất. Ủy ban Phối hợp các hoạt động thống kê và các cơ quan khác cùng với Nhóm chuyên gia đối với MDGs đã thể hiện là những diễn đàn có ý nghĩa cho việc trao đổi thông tin. Tuy nhiên, vấn đề phối hợp hàng ngày vẫn dành lại cho các nhà quản lý giải quyết, thường theo cơ chế tạm thời và chương trình làm việc cùng với quyết định về ngân sách thường được đưa ra với ít thông tin về kế hoạch của các cơ quan

khác. Các kênh thông tin cần phải có để duy trì một nỗ lực toàn cầu.

Với sự hỗ trợ của Ủy ban điều phối các hoạt động thống kê (CCSA), một bản công bố về các nguyên tắc đối với các cơ quan thống kê quốc tế đã được xây dựng dựa trên Những nguyên tắc Cơ bản về Thống kê Chính thức đã được đưa ra. Những nguyên tắc này cung cấp cho các cơ quan sự hướng dẫn về cách thức và các tiêu chuẩn nghề nghiệp trên các phương diện (a) độ tin cậy, (b) nhu cầu tham khảo của người sử dụng, (c) nhu cầu hợp tác giữa các cơ quan, (d) cải thiện hiệu lực và hiệu quả, (e) tránh trùng lặp, (f) phát triển cán bộ và các tiêu chuẩn nghề nghiệp, (g) sự tổng quát về thống kê và (h) sự tổ chức thống kê.

3. Cơ hội để tiếp tục thảo luận tại Hà Nội

Kể từ Hội nghị bàn tròn Quốc tế gần đây nhất đã có nhiều tiến bộ trong việc cải thiện sự sẵn có và việc sử dụng các số liệu thống kê và xây dựng năng lực để đảm bảo tính bền vững. Nhưng vẫn còn nhiều việc hơn nữa phải làm.

Ở cấp độ quốc gia, cách tiếp cận NSDS đang được các quốc gia và các đối tác phát triển của họ chấp nhận và sử dụng rộng rãi như một công cụ. Để có được các tiến bộ xa hơn tiến trình này cần phải chuyển từ kế hoạch sang thực hiện. Nhưng Ngân hàng Thế giới đã báo cáo với ban lãnh đạo của Ngân hàng “Sự cải thiện về năng lực thống kê dường như ít nhận được ưu tiên trong chương trình quốc gia và có ít những khuyến khích trong việc cải thiện các yếu kém về năng lực thống kê”⁽³⁾. Cho đến khi các nhà tài trợ, các tổ chức phát triển, các nhà hoạch định chính sách quốc gia, các bộ và các cơ quan thống kê quốc gia nhận thấy lợi ích cũng như trách nhiệm chung đối với thống kê tốt, việc thực hiện được mong đợi.

Tuy nhiên, do một phần hỗ trợ phát triển ngày

⁽³⁾ Cải thiện năng lực thống kê ở các quốc gia IDA Countries, Báo cáo Tiến độ, tháng 5/2006

càng tăng được trợ giúp thông qua ngân sách, nhu cầu về dữ liệu để tiếp cận các hoạt động về phát triển cũng gia tăng. Đồng thời chương trình hài hoà hoá nghĩa là các nhà tài trợ phải ngày càng dựa vào các hệ thống thống kê quốc gia để tạo ra các dự liệu cần thiết để phân bổ nguồn lực và giám sát các hoạt động. Vì vậy cả hai phía đều có lý do để đầu tư để có được sự thống kê tốt hơn. Điều hiện tại cần phải làm là biến nhu cầu này thành hành động để đảm bảo rằng sự hỗ trợ này ở đạt được ở mức độ nhất định và bền vững để có thể có được sự đầu tư cần thiết và nhận biết được kết quả.

Các chiến lược thực hiện quốc gia về phát triển thống kê- nếu những chiến lược này được xây dựng tốt, phản ánh quan điểm của các nhà tài trợ và đủ linh hoạt để phản ứng với những hoàn cảnh thay đổi-quá thời gian sẽ cải thiện được năng lực thống kê cũng như chất lượng và phạm vi thống kê. Những chiến lược này cần phải bao gồm những hoạt động làm cho các dữ liệu ngày càng nhiều hơn và dễ tiếp cận hơn trong ngắn hạn cũng như xây dựng năng lực dài hạn bền vững để thu thập và sử dụng dữ liệu một cách hiệu quả. Nhu cầu về dữ liệu không thể chờ đợi khi những tổ chức cải tổ và cơ cấu lại.

Tiềm năng sử dụng tốt hơn các dự liệu đã được thu thập nhưng chỉ một phần của dữ liệu đó được xử lý là rất quan trọng. Các công cụ như Microdata Management Toolkit và Central Survey Catalog giúp cho đảm bảo các dữ liệu điều tra không bị mất và có thể phân tích sâu hơn để hỗ trợ xây dựng chính sách và quản lý, đánh giá hiệu quả hơn. Việc cần phải làm trong hiện tại là đảm bảo rằng các công cụ này được phổ biến rộng rãi và các hệ thống thống kê quốc gia đủ năng lực sử dụng những công cụ này. Cũng cần thiết phải thay đổi cách các nhà tài trợ làm việc, để ít chú trọng đầu tư vào các cuộc điều tra và thu thập số liệu mới, tập trung hơn vào việc sử dụng tốt hơn các số

liệu hiện tại. Việc này đòi hỏi phải trao đổi thông tin tốt hơn, thường xuyên hơn. Trên phương diện này IHSN có thể đóng vai trò thiết yếu đặc biệt thông qua Hệ thống thông tin dựa vào điều tra theo kế hoạch.

Ở cấp độ quốc tế, đã có những kết quả đem lại sự điều phối tốt hơn về các phương pháp thống kê và giám sát Mục tiêu thiên niên kỷ. Tuy nhiên hài hoà hoá, liên kết và phối hợp vẫn là các mối quan tâm không chỉ về thống kê mà còn trên nhiều phương diện khác của hỗ trợ phát triển. Một điều quan trọng đối với bất cứ công việc thống kê nào trong tương lai là phải giữ cho chi phí thấp để không trở thành gánh nặng cho hệ thống thống kê quốc gia một cách không cần thiết và để liên kết chiến lược quốc gia của các nhà tài trợ với tiến trình NSDS. Cần phải đẩy mạnh phối hợp giữa các hệ thống thống kê quốc gia, giữa sáng kiến quốc gia và quốc tế. Nguồn lực gia tăng, kết hợp với các hệ thống thống kê quốc gia cũng như các chương trình quốc tế được xây dựng và phối hợp tốt hơn sẽ có được dữ liệu cần thiết để giúp các quốc gia quản lý kết quả phát triển. ■

Nguồn:

- Hội nghị bàn tròn lần thứ ba về Quản lý các kết quả phát triển
- Hà Nội, Việt Nam – 5-8 tháng 2 năm 2007
- <http://www.mfdr.org/rt3/Glance/Documents/E&M-Vie.pdf>